

AS EGELANDS VERK
Uranienborg terrasse 9
0351 OSLO

Vår dato: 18.11.2022

Vår ref.: 202201807-5 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Saksbehandlere:

Jenny Walderhaug Jensen (juridisk)
Kristin Haugen (vassdragskonsesjon)

Søndeled kraftverk og inntaksdam – Varsel om innkalling til konsesjonsbehandling og svar på anmodning om bekreftelse på rett til videre drift av Søndeled kraftverk uten konsesjon

NVE kan ikke bekrefte at de gamle anleggene etter Søndeled kraftverk kan drives videre uten konsesjon etter vannressursloven § 8 uten mer informasjon.

NVE varsler om at vi vil vurdere å beslutte at gjenopptakelse av virksomheten ved Søndeled kraftverk og retten til å ha de gamle anleggene etter kraftverksdriften stående, herunder Søndeled inntaksdam, krever konsesjon med hjemmel i vannressursloven § 66 tredje ledd. Dere kan uttale dere til dette varselet innen **15.12.2022**.

Bakgrunn

NVE viser til Daimyo Ekstra 54 AS sitt brev datert 3.5.2022 og Egeland Verk AS (EV/dere) sin henvendelse datert 8.9.2022, om vurdering av konsesjonsplikt etter vannressursloven § 18 for de gamle anleggene til Søndeled kraftverk. Ettersom NVE er rette myndighet etter vannressursloven § 18, oversendte Olje- og energidepartementet (OED) EVs henvendelse om konsesjonsplikt til oss for behandling.

Vi viser videre til brev- og e-postutveksling med EV datert 11. og 13.10.2022 om behovet for opplysninger om hva rehabiliteringen av anleggene mer konkret innebærer. I brev datert 13.10.2022 ber EV om «... en vurdering av om de gamle anleggene kan drives videre uten konsesjon etter vannressursloven § 8, dvs. uten endringer bortsett fra rehabilitering av dammen».

NVEs vurdering

NVE vurderer i det følgende anmodningen om bekreftelse på at de gamle anleggene etter Søndeled kraftverk kan drives videre uten konsesjon.

Rettslige utgangspunkt

Eldre vassdragstiltak, som ikke trengte tillatelse etter tidligere vassdragslovgivning, kan som hovedregel fortsette uten konsesjon, med mindre NVE bestemmer at tiltaket må ha konsesjon, jf. vannressursloven § 66 tredje ledd. Dette gjelder i utgangspunktet også for

eldre vassdragstiltak som befinner seg i vernede vassdrag, jf. vannressursloven § 35 første ledd, som fastsetter at «eksisterende anlegg kan bestå» og «igangværende virksomhet kan fortsette om ikke annet følger av §§ 66 og 67».

Ettersom Søndeled kraftverk ligger i Gjerstadvassdraget, som er vernet i Verneplan I for vassdrag, må det imidlertid tas særlige hensyn. Dette følger av vannressursloven § 35 som oppstiller særregler om utvidet konsesjonsplikt for vassdragstiltak som befinner seg i vernede vassdrag. Ifølge vannressursloven § 34 siste ledd gjelder reglene i § 35 så langt de passer for kraftutbyggingstiltak i vernede vassdrag. Vannressursloven § 35 gjelder også for eldre vassdragstiltak, jf. vannressursloven § 66 første ledd.

Det følger av vannressursloven § 35 nr. 2 siste setning at gjenopptakelse av virksomhet som har vært innstilt i minst fem år og som vil påvirke verneverdiene i vassdraget, bare kan skje med ny konsesjon. Hvis gjenopptakelse gjør det nødvendig med gjenoppføring av anlegg, kreves det som hovedregel konsesjon allerede etter vannressursloven § 21.¹ Dette gjelder også for eldre vassdragstiltak uten konsesjon, jf. bl.a. forarbeidene som fastsetter at «gjenoppføring av lovlig konsesjonsfrie anlegg etter eldre lovgivning [faller]inn under konsesjonsplikten i § 8 på vanlig måte».²

NVE kan ikke bekrefte at de gamle anleggene tilhørende Søndeled kraftverk kan drives videre uten konsesjon etter vannressursloven § 8 uten mer informasjon

Søndeled kraftverk har ikke vært i drift siden 2007, dvs. en god del lenger enn fristen for gjenopptakelse i vannressursloven § 35 nr. 2 siste setning på «inntil 5 år». NVE må derfor vurdere om videre drift av de gamle anleggene til Søndeled kraftverk, vil påvirke verneverdiene i vassdraget. Hvis videre drift gjør det nødvendig med gjenoppføring av anleggene utover alminnelig vedlikehold, kan det også utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven § 8.

Foruten at dammen må rehabiliteres, gir dere lite informasjon om hva som må gjøres med anleggene for å kunne gjenoppta virksomheten ved Søndeled kraftverk. At kraftverket ikke har vært i drift på 15 år, tilsier at det må gjøres noe med anleggene før virksomheten kan settes i gang igjen. Vi viser også til OEDs uttalelser om dette i vedtaket om avslag på søknad om bygging av Søndeled kraftverk av 17. desember 2021: «Departementet vil bemerke at driften av Søndeled kraftverk opphørte i 2007. Det er ved gjenoppbygging av Søndeled kraftverk dermed ikke snakk om å fortsette driften av et kraftverk, men å gjenoppbygge et anlegg. Dette kan etter departementets syn ikke skje uten at forholdet til vannressurslovens øvrige bestemmelser er avklart».

Vi viser også til det dere skrev i søknaden til bygging av nytt Søndeled kraftverk datert 20.8.2015: «Det gamle kraftverket er svært nedslitt og har betydelige driftsproblemer, noe som gir en redusert produksjon i forhold til tidligere». Selv om dere nå ser for dere en ny løsning for Søndeled kraftverk enn den dere søkt om i 2015, vil tilstanden til kraftverket være den samme. NVE ba om mer informasjon i e-post datert 11.10.2022, om hvilke tiltak som må gjøres på kraftverket og de øvrige vassdragsanleggene, for å kunne ta stilling til

¹ Jf. også ot. prp. nr. 39 (1998-1999) s. 350-351.

² Ot. prp. nr. 39 (1998-1999) s. 341.

om virksomheten kan gjenopptas uten konsesjon etter vannressursloven § 8. NVE kan ut fra de foreliggende opplysningene ikke bekrefte at de gamle anleggene etter Søndeled kraftverk kan drives videre uten konsesjon.

NVE varsler om innkalling

NVE varsler om at vi vil vurdere å beslutte at gjenopptakelse av virksomheten ved Søndeled kraftverk og retten til å ha de gamle anleggene stående, herunder Søndeled inntaksdam, krever konsesjon med hjemmel i vannressursloven § 66 tredje ledd.

NVE er enig med det dere skriver om at damrehabilitering normalt kan gjøres uten konsesjon etter vannressursloven § 8, og at det kun er nødvendig med avklaringer hos NVE etter damsikkerhetsforskriften for slike rehabiliteringstiltak. NVE viser imidlertid til vårt brev av 19.4.2022, der vi varslet om at vi vurderte å kalle inn Søndeled inntaksdam til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66 tredje ledd.

Etter vannressursloven § 66 tredje ledd annet punktum kan NVE i særlige tilfeller bestemme at eldre vassdragstiltak som ikke trengte tillatelse etter tidligere vassdragslovgivning, må ha konsesjon. Ifølge forarbeidene til bestemmelsen er det kun aktuelt å kreve konsesjonsbehandling når det foreligger sterke miljømessige hensyn.³

NVE vurderer det foreløpig slik at det foreligger sterke miljømessige hensyn i denne saken. Vi viser til at Gjerstadvassdraget er et anadromt vassdrag med oppgang av laks og sjørret. Søndeled inntaksdam har negativ betydning for den økologiske tilstanden i vannforekomsten ettersom den hindrer fisken i å vandre fritt. Dammen har også betydning for om miljømålene i vannforskriften blir nådd for vannforekomsten. Oppnåelse av målene i vannforskriften om god økologisk tilstand er å betrakte som særlige tilfeller, slik bestemmelsen setter krav om. Formålet med en konsesjonsbehandling vil være å vurdere om fordelene ved å opprettholde dammen vil være større enn ulempene for allmenne og private interesser.

Ettersom dere nå ønsker å gjenoppta virksomheten ved Søndeled kraftverk og dette vil ha nær sammenheng med dammen, varsler NVE om at vi også vil vurdere å bestemme at gjenopptakelse av virksomheten må ha konsesjon etter vannressursloven § 8, jf. vannressursloven § 66 tredje ledd. Det samme gjelder de øvrige vassdragsanleggene som knytter seg til denne virksomheten, som for eksempel kraftstasjonen. Dette ble også varslet til tidligere eiere, jf. NVEs brev av 19.4.2022. Brevet er vedlagt. NVE vil følge opp dam Søndeled etter damsikkerhetsforskriften i egen sak.

³ Ot. prp. nr. 39 (1998-1999) s. 370.

Uavhengig av om EV har rett til å gjenoppta virksomheten ved Søndeled kraftverk i medhold av retten til å fortsette etter vannressursloven § 66 tredje ledd første setning, kan NVE kalle inn tiltaket til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66 tredje ledd annen setning. Dersom NVE treffer vedtak om innkalling til konsesjonsbehandling etter § 66 tredje ledd annen setning, vil vurdering etter vannressursloven § 18, av om videre drift av de gamle anleggene etter Søndeled kraftverk krever konsesjonsbehandling, ikke ha noe rettslig grunnlag. Vi oppfordrer dere derfor til å prioritere å uttale dere til dette varselet om innkalling til konsesjonsbehandling og til å vurdere å avslutte spørsmål i tilknytning til konsesjonspliktavurdering etter vannressursloven § 18 og retten til å drive anleggene uten konsesjon.

Dere kan uttale dere til varselet om innkalling til konsesjonsbehandling innen **15.12.2022**.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

AS EGELANDS VERK

Kopimottakerliste:

Daimyo Ekstra 54 AS - Anne Katrine Aubert

Risør kommune

Wahl-Larsen Advokatfirma AS - Øyvind Kraft

STATSFORVALTEREN I AGDER

AGDER FYLKESKOMMUNE

NORGESKRAFT AS